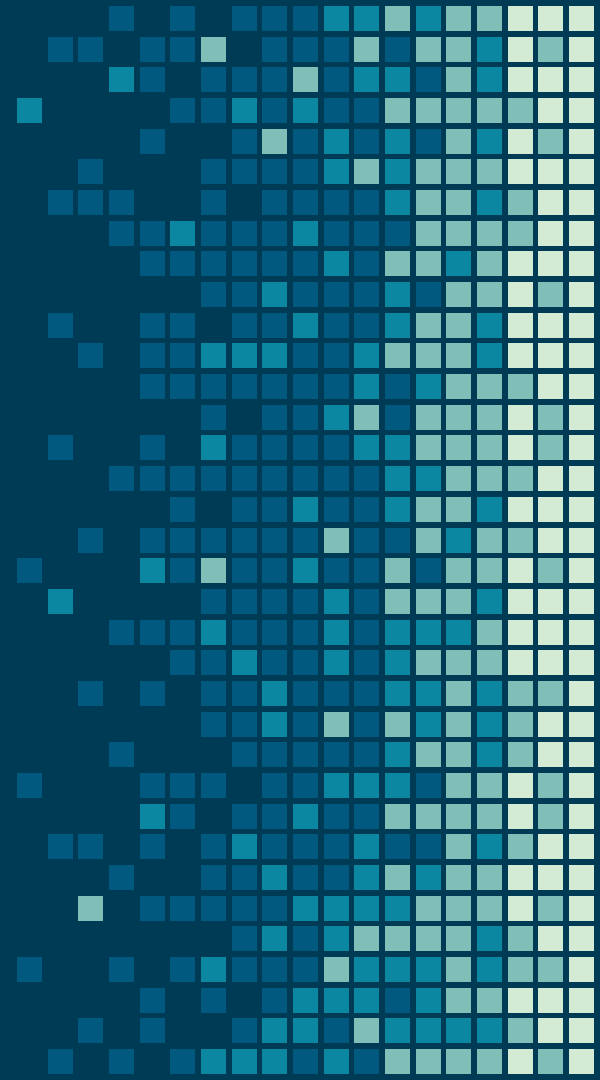

OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

mgr **Aleksandra Nowak**

Zakład Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego WPAiE UW

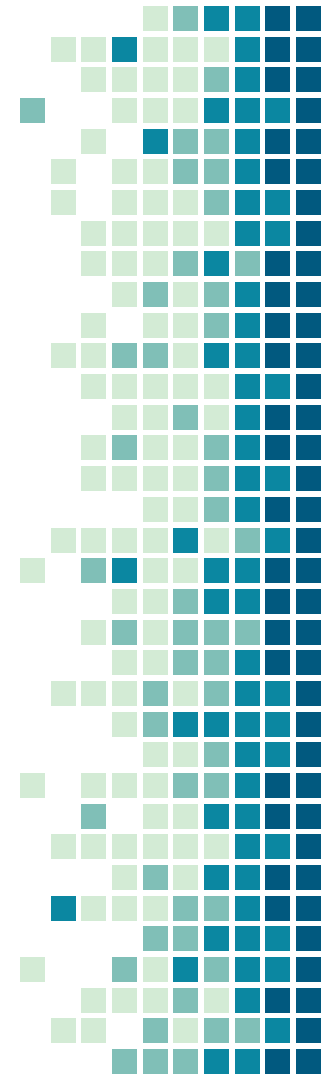

PRAWA POKREWNE

Przedmiotem praw pokrewnych są:

1. Artystyczne wykonania
2. Fonogramy
3. Wideogramy
4. Nadania programów
5. Pierwsze wydania, wydania naukowe i krytyczne

Ich cechą wspólną jest różnego rodzaju powiązanie z utworami: od zbliżonego charakteru do autorskiej twórczości (artystyczne wykonanie) od nakładów inwestycyjnych dotyczących utworów (fonogram).

Prawa do artystycznych wykonania

Art. 85 ust. 2 PrAut

Artystycznymi wykonaniami są w szczególności: **działania aktorów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, tancerzy i mimów oraz innych osób w sposób twórczy przyczyniających się do powstania wykonania.**

Każde artystyczne wykonanie utworu lub dzieła sztuki ludowej pozostaje pod ochroną niezależnie od jego wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

Ochrona artystycznego wykonania jest możliwa **niezależnie** od tego, czy tworzywo dla jego powstania, tj. utwór lub dzieło sztuki ludowej, korzysta (jeszcze) z prawnoautorskiej ochrony

Art. 88 Prawo artysty wykonawcy nie narusza prawa autorskiego do wykonywanego utworu.

fot. archiwum Teatru im. J. Słowackiego, autor E. Krasucka

Uprawnienia artysty wykonawcy (art. 86)

Artyście wykonawcy przysługuje, w granicach określonych przepisami ustawy, wyłączne prawo do:

- 1) **ochrony dóbr osobistych, w szczególności w zakresie:**
 - a) wskazywania go jako wykonawcy, z wyłączeniem przypadków, gdy pominięcie jest zwyczajowo przyjęte,
 - b) decydowania o sposobie oznaczenia wykonawcy, w tym zachowania anonimowości albo posłużenia się pseudonimem,
 - c) sprzeciwiania się jakimkolwiek wypaczeniom, przeinaczeniom i innym zmianom wykonania, które mogłyby naruszać jego dobre imię;

Uprawnienia artysty wykonawcy (art. 86)

Artyście wykonawcy przysługuje, w granicach określonych przepisami ustawy, wyłączne prawo do:

- 2) **korzystania z artystycznego wykonania i rozporządzania prawami do niego na następujących polach eksploatacji:**
 - a) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania - wytwarzania określoną techniką egzemplarzy artystycznego wykonania, w tym zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową,
 - b) w zakresie obrotu egzemplarzami, na których artystyczne wykonanie utrwalono - wprowadzania do obrotu, użyczenia lub najmu egzemplarzy,
 - c) w zakresie rozpowszechniania artystycznego wykonania w sposób inny niż określony w lit. b - nadawania, reemitowania oraz odtwarzania, chyba że są one dokonywane za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza, a także publicznego udostępniania utrwalenia artystycznego wykonania w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Uprawnienia artysty wykonawcy (art. 86)

- > Artyście wykonawcy służy **prawo do wynagrodzenia** za korzystanie z artystycznego wykonania lub za rozporządzanie prawami do takiego wykonania określone w umowie albo przyznane w przepisach ustawy.
- > W przypadku nadawania, reemitowania lub odtwarzania artystycznego wykonania za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza, artyście wykonawcy przysługuje prawo do **stosownego wynagrodzenia**.

Wygaśnięcie majątkowych praw artysty wykonawcy (art. 89, 89[1])

Prawo, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2, wygasa z upływem **pięćdziesięciu lat** następujących po roku, w którym **nastąpiło artystyczne wykonanie**.

50

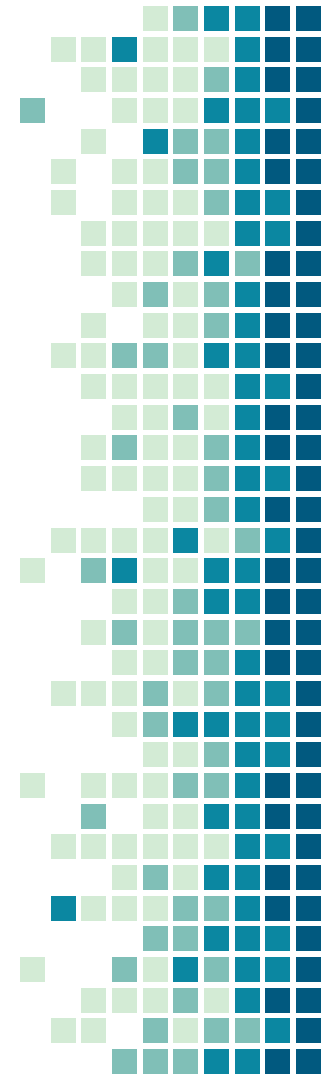
Jeżeli w tym okresie nastąpiła publikacja lub inne rozpowszechnienie artystycznego wykonania **utrwalonego w inny sposób niż na fonogramie**, okres ochrony liczy się od tego zdarzenia, a gdy miały miejsce obydwa - od tego z nich, które miało miejsce wcześniej.

Jeżeli w tym okresie nastąpiła publikacja lub inne rozpowszechnienie artystycznego wykonania **utrwalonego na fonogramie**, prawo, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2, wygasa z upływem **siedemdziesięciu lat** od tego zdarzenia, a gdy miały miejsce obydwa - od tego z nich, które miało miejsce wcześniej.

70

Umowa o współudział w realizacji utworu audiowizualnego (art. 87)

Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, zawarcie przez artystę wykonawcę z producentem utworu audiowizualnego umowy o współudział w realizacji utworu audiowizualnego przenosi na producenta prawa do rozporządzania i korzystania z wykonania, w ramach tego utworu audiowizualnego, na wszystkich znanych w chwili zawarcia umowy polach eksploatacji.

Prawa do fonogramów i wideogramów

FONOGRAMEM jest pierwsze utrwalenie warstwy dźwiękowej wykonania utworu albo innych zjawisk akustycznych. (art. 94 ust. 1)

WIDEOGRAMEM jest pierwsze utrwalenie sekwencji ruchomych obrazów, z dźwiękiem lub bez, niezależnie od tego, czy stanowi ono utwór audiowizualny. (art. 94 ust. 2)

Domniemywa się, że producentem fonogramu lub wideogramu jest osoba, pod której nazwiskiem lub firmą (nazwą) fonogram lub wideogram został po raz pierwszy sporządzony. (art. 94 ust. 3)

Uprawnienia producentów fonogramów i wideogramów (art. 94 ust. 4 i 5)

Bez uszczerbku dla praw twórców lub artystów wykonawców, producentowi fonogramu lub wideogramu przysługuje **wyłączne prawo do rozporządzania i korzystania z fonogramu lub wideogramu w zakresie:**

- 1)zwielokrotniania określoną techniką;
- 2)wprowadzenia do obrotu;
- 3)najmu oraz użyczenia egzemplarzy;
- 4)publicznego udostępniania fonogramu lub wideogramu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

W przypadku nadawania, reemitowania lub odtwarzania wprowadzonego do obrotu fonogramu lub wideogramu, producentowi przysługuje prawo do **stosownego wynagrodzenia.**

Wygaśnięcie praw do fonogramów i wideogramów (art. 95)

Prawo, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5, wygasa z upływem **pięćdziesięciu lat** następujących po roku, w którym fonogram lub wideogram został sporządzony.

50

Jeżeli w tym okresie **fonogram** został **opublikowany**, prawo, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5, wygasa z upływem siedemdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został opublikowany.

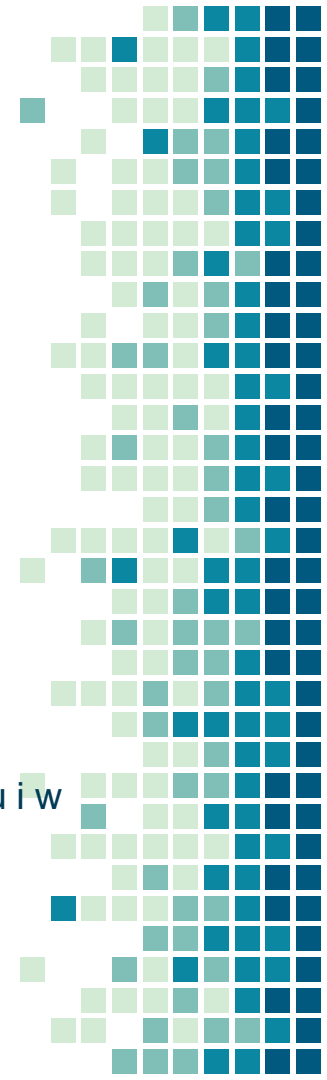
Jeżeli w tym okresie **fonogram nie został opublikowany** i jeżeli w tym okresie został **rozpowszechniony w inny sposób**, prawo, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5, wygasa z upływem siedemdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został rozpowszechniony.

Jeżeli w tym okresie **wideogram** został **opublikowany lub rozpowszechniony**, prawo, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5, wygasa z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym miało miejsce pierwsze z tych zdarzeń.

Prawa do nadań programów (art. 97)

Bez uszczerbku dla praw twórców, artystów wykonawców, producentów fonogramów i wideogramów, organizacji radiowej lub telewizyjnej przysługuje **wyłączne prawo do rozporządzania i korzystania ze swoich nadań programów w zakresie:**

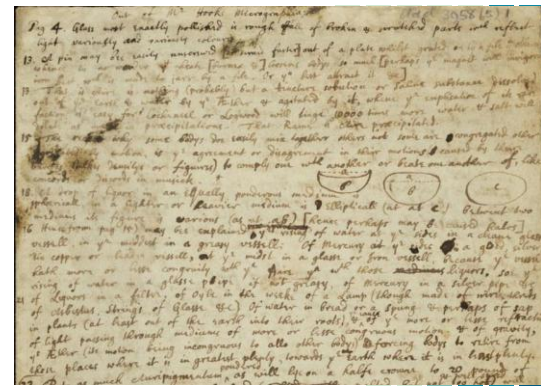
- 1) utrwalania;
- 2) zwielokrotniania określoną techniką;
- 3) nadawania przez inną organizację radiową lub telewizyjną;
- 4) reemitowania;
- 5) wprowadzania do obrotu ich utrwałeń;
- 6) odtwarzania w miejscach dostępnych za opłatą wstępu;
- 7) udostępniania ich utrwałeń w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Prawa do pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych

Art. 99[1] Wydawcy, który jako pierwszy w sposób zgodny z prawem **opublikował lub w inny sposób rozpowszechnił utwór, którego czas ochrony już wygasł**, a jego egzemplarze nie były jeszcze publicznie udostępniane, przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania tym utworem i korzystania z niego na wszystkich polach eksploatacji przez okres **dwudziestu pięciu lat** od daty pierwszej publikacji lub rozpowszechnienia.

Art. 99[2] Temu, kto po upływie czasu ochrony prawa autorskiego do utworu przygotował jego **wydanie krytyczne lub naukowe, niebędące utworem**, przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania takim wydaniem i korzystania z niego w zakresie, o którym mowa w art. 50 pkt 1 i 2, przez okres **trzydziestu lat** od daty publikacji.

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Bazy danych podlegają ochronie określonej w ustawie **niezależnie od ochrony przyznanej na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych bazom danych spełniającym cechy utworu.**

BAZA DANYCH → **zbiór** danych lub jakichkolwiek innych materiałów i elementów zgromadzonych według określonej **systematyki lub metody, indywidualnie dostępnych** w jakikolwiek sposób, w tym środkami elektronicznymi, wymagający **istotnego**, co do jakości lub ilości, **nakładu inwestycyjnego** w celu sporządzenia, weryfikacji lub prezentacji jego zawartości (art. 2 ust. 1 pkt 1)

- 1) musi to być zbiór danych lub jakichkolwiek innych materiałów i elementów;
- 2) dane te muszą być zgromadzone według określonej systematyki lub metody;
- 3) powinien być zapewniony do nich indywidualny dostęp w jakikolwiek sposób, w tym środkami elektronicznymi;
- 4) zbiór wymaga istotnego, co do jakości lub ilości, nakładu inwestycyjnego w celu sporządzenia, weryfikacji lub prezentacji jego zawartości.

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Art. 6.

1. Producentowi bazy danych przysługuje **wyłączne i zbywalne prawo pobierania danych i wtórnego ich wykorzystania w całości lub w istotnej części, co do jakości lub ilości.**
2. Domniemywa się, że producentem jest osoba, której nazwisko lub firmę (nazwę) w tym charakterze uwidoczniono na egzemplarzach bazy danych lub której nazwisko lub firmę (nazwę) podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnieniem bazy danych.

Art. 2 ust. 1 pkt 4
Producentem bazy danych jest osoba fizyczna, prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która ponosi ryzyko nakładu inwestycyjnego przy tworzeniu bazy danych.

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Art. 7.

1. Producent bazy danych **udostępnionej publicznie w jakikolwiek sposób** nie może zabronić użytkownikowi korzystającemu zgodnie z prawem z takiej bazy danych, pobierania lub wtórnego wykorzystania w jakimkolwiek celu **nieistotnej**, co do jakości lub ilości, **części jej zawartości**.
2. Jeżeli użytkownik korzystający zgodnie z prawem z bazy danych jest uprawniony do pobierania lub wtórnego wykorzystania jedynie części bazy danych, przepis ust. 1 dotyczy tylko tej części.
3. Korzystanie z baz danych, o którym mowa w ust. 1, nie może naruszać normalnego korzystania z baz danych lub godzić w słusne interesy producenta baz danych.
4. Postanowienia umowne sprzeczne z ust. 1 i 2 są nieważne.

Art. 2 ust. 1 pkt 3
wtórne wykorzystanie oznacza publiczne udostępnienie bazy danych w dowolnej formie, a w szczególności poprzez rozpowszechnianie, bezpośrednio przekazywanie lub najem, z zastrzeżeniem art. 3,

Art. 2 ust. 1 pkt 2
pobieranie danych oznacza stałe lub czasowe przejęcie lub przeniesienie całości lub istotnej, co do jakości lub ilości, części zawartości bazy danych na inny nośnik, bez względu na sposób lub formę tego przejęcia lub przeniesienia, z zastrzeżeniem art. 3,

Art. 3 **Wypożyczenie baz danych nie stanowi** pobierania danych lub wtórnego ich wykorzystania.

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Art. 8.

1. Wolno korzystać z **istotnej**, co do jakości lub ilości, części rozpowszechnionej bazy danych:

- 1) do własnego użytku osobistego, ale tylko z zawartości nieelektronicznej bazy danych,
- 2) w charakterze ilustracji, w celach dydaktycznych lub badawczych, ze wskazaniem źródła, jeżeli takie korzystanie jest uzasadnione niekomercyjnym celem, dla którego wykorzystano bazę,
- 3) do celów bezpieczeństwa wewnętrznego, postępowania sądowego lub administracyjnego,
- 4) dla dobra osób niepełnosprawnych będących beneficjentami w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, odpowiednio na zasadach określonych w rozdziale 3 w oddziale 3 tej ustawy.

2. Nie jest dozwolone powtarzające się i systematyczne pobieranie lub wtórne wykorzystanie sprzeczne z normalnym korzystaniem i powodujące nieusprawiedliwione naruszenie słuszych interesów producenta.

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Art. 9.

1. Pierwsza sprzedaż kopii bazy danych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez uprawnionego lub za jego zgodą **wyczerpuje prawo do kontrolowania odsprzedaży tej kopii na tym terytorium.**
2. Pierwsza sprzedaż kopii bazy danych w państwach członkowskich Unii Europejskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym przez uprawnionego lub za jego zgodą, **wyczerpuje prawo do kontrolowania odsprzedaży tej kopii na ich terytorium.**

Art. 10.

1. **Czas trwania ochrony bazy danych** liczy się od jej **sporządzenia** przez okres **piętnastu lat** **15** następujących po roku, w którym baza danych została sporządzona.
2. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, baza danych została w jakikolwiek sposób **udostępniona publicznie**, okres jej ochrony wygasa z upływem **piętnastu lat** następujących po roku, w którym doszło do jej udostępnienia po raz pierwszy.
3. W przypadku jakiegokolwiek istotnej zmiany treści bazy danych, co do jakości lub ilości, w tym jej uzupełnienia, zmiany lub usunięcia jej części, mających znamiona nowego istotnego, co do jakości lub ilości, nakładu, okres jej ochrony liczy się **odrębnie.**

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Art. 11.

1. Producent, którego prawa do bazy danych zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

1) zaniechania naruszenia;

2) usunięcia skutków naruszenia;

3) naprawienia wyrządzonej szkody:

a) na zasadach ogólnych albo

b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z bazy danych;

4) wydania uzyskanych korzyści.

2. Niezależnie od roszczeń, określonych w ust. 1, producent może się domagać jednokrotnego albo wielokrotnego ogłoszenia w prasie oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie lub podania do publicznej wiadomości części albo całości orzeczenia sądu wydanego w rozpatrywanej sprawie, w sposób i w zakresie określonym przez sąd.

Ustawa z 27 lipca 2001 o ochronie baz danych

Art. 11. → cd.

3. Sąd może nakazać osobie, która naruszyła prawa do bazy danych, na jej wniosek i za zgodą producenta, w przypadku gdy naruszenie jest **niezawinione**, zapłatę stosownej sumy pieniężnej na rzecz producenta, jeżeli **zaniechanie naruszenia lub usunięcie skutków naruszenia byłoby dla osoby naruszającej niewspółmiernie dotkliwe. (!)**

4. Sąd, rozstrzygając o naruszeniu prawa, może orzec na wniosek producenta, którego prawa zostały naruszone, o bezprawnie wytworzonych przedmiotach oraz środkach i materiałach użytych do ich wytworzenia, w szczególności może orzec o ich wycofaniu z obrotu, przyznaniu producentowi na poczet należnego odszkodowania lub zniszczeniu. Orzekając, sąd uwzględnia wagę naruszenia oraz interesy osób trzecich.

5. Domniemywa się, że środki i materiały, o których mowa w ust. 4, są własnością osoby, która naruszyła prawa do bazy danych.

Art. 13. Prawo do bazy danych **nie narusza ochrony treści bazy danych** udzielanej na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, **lub ochrony jakichkolwiek składających się na bazę danych elementów**, udzielanej na podstawie przepisów o wynalazkach, znakach towarowych, wzorach przemysłowych, oznaczeniach pochodzenia, zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, tajemnicy prawnie chronionej, ochronie informacji niejawnych, ochronie danych osobowych, a także prawa cywilnego i prawa pracy.